

כ"ד באדר, תשע"ז, 22.3.2017

גיליון מס' 552

פרשת ויקהל פקודי

חשדות לכאורה

מאת שמעון שורק, שדה אליהו

אחד מזכרונות הילדות החזקים שלי, מבית כנסת שכונתי בלונדון, קשור לשבת פרשת ויקהל-פקודי. באותה שבת הקהילה סערה סביב נושא חשוב מאין כמוהו – מי הילדים ילד יעלה לשיר אנעים זמירות, האם אחיו של חתן הבר מצווה או ילד אחר? הרב המקומי היה פעיל מאד בסכסוך שהתפתח, ואז לפני תפילת מוסף, הוא עלה לדרוש בפרשת השבוע ופתח במילים שלא אשכח: "אַלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן". הרב המשיך ואמר: "משה רבינו עליו השלום נאלץ למסור דין וחשבון מפורט על הוצאות המשכן להראות שלא מעל בשקל, וגם אני אומר שלא פעלתי מתוך שום מניע אישי, ואף על פי כן אני מתפטרי!" סביר להניח שסלסולי החזן בקדושה של מוסף ב"הוא א-לוהינו" רק הפריעו לרעשי הרקע בתוך עזרות הגברים והנשים, ולפחות בפעם הזו, הדרשה של הרב הפכה לשיחת היום בסעודות השבת.

במבט של כמה עשרות שנים לאחור אני שואל את עצמי - האמנם? האם מישהו חשד באב הנביאים ש "בְּכָל-בֵּיתִי, נֶאֱמַן הוּא" (במדבר יב, ז)? והתשובה המפתיעה של חז"ל היא - כן.

לפני שבוע קראנו איך לאחר שמשה העתיק את אהלו מחוץ למחנה כתוצאה מחטא העגל, העם היו מביטים בו : "וְהָיָה כִּצְאֹת מֹשֶׁה אֶל הָאֱהָל יִקְוּמוּ כָּל הָעָם וְנִצְבּוּ אִישׁ פֶּתַח אֱהָלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד בָּאוּ הָאֱהָלָה" (לג, ח). כשאני קורא את הפסוק ומנסה להיכנס לראש של יוצאי מצרים, אכולי ייסורי המצפון והחרטה, שמנהיגם נאלץ להתרחק מהם, אני חש עצב וקצת בושה. רש"י לעומת זה מסביר את המבט של האנשים במדרש באוירה אחרת לגמרי: "לשבח, אשרי ילוד אשה שכך מובטח שהשכינה תכנס אחריו לפתח אהלו" (רש"י שם). לפי רש"י האנשים שמחו בשמחת משה רבינו הקרוב להקב"ה. זו לא הפרשנות היחידה של חז"ל. במדרש מופיע פירוש אחר, מפתיע ומאכזב כאחד: "ומה היו אומרים? היו מסתכלים מאחוריו ואומר אחד לחברו: "ראה צווארו, ראה שוקיו, אוכל משלנו, שותה משלנו!" (תנחומא פקודי ז'). מסתבר שמדרש זה אינו מציג רכילות חד פעמית. גם בפרשת קורח חז"ל אומרים לנו שהמאתיים וחמישים איש "חשדוהו מאשת איש" (סנהדרין ק"י). האם אפשר להעלות על הדעת, אחרי כל מה שמשה רבינו עשה למען עם ישראל, לאחר מתן תורה, לאחר כל גילויי הא-לוהות לידו, שאנשים (ותמיד זה "אנשים"... עילום שמו של המרכל הוא חלק מהסיפור), שחשדו במשה בשחיתות כספית ובהפקרות עד כדי ניאוף?

ראשית כל, התשובה העצובה לשאלה היא כן. אנשים מסוגלים, ממניעים לא טהורים, להפיץ חשדות על כל אחד ואחד. משה רבינו יכול (כמו בבית הכנסת האנגלי לפני שלושים וחמש שנים) לשמש "אב החשודים שפעלו ללא דופי".

ניתן להעמיק יותר לנסות להבין מה השנאה הזו והקנאה הביאה לעולם בסופו של דבר. אם כל עם ישראל היו "מאתרגים" (מלשון אתרוג) את משה רבינו, ומתייחסים אליו בכפפות של משי, בלי שום ביקורת ובלי לאתגר אותו בהתמודדות עם "אנשי בליעל", איך היינו לומדים לחיות בסביבה שכוללת בתוכה אנשים שמפיצים שמועות והאשמות שאינן במקום? על ידי תיאור הסביבה הלא תמיד מפרגנת שהיתה סביב משה, והסתכלות על דאגתו של משה, מתוך אהבה וענווה אין סופיים לעמו, על מלחמתו למענם לאחר חטא העגל ועל היכולת שלו להתעלות מעל לביקורת, אנחנו יכולים ללמוד שיעור גדול לחיים.

התורה מתארת מציאות מאתגרת ולא מושלמת. גם אנחנו שחיים בסביבה שכזו, יכולים ללמוד שני דברים: האחד – כמה מגוחך היה לחשוך במשה רבינו, לכן זו הזמנה לבדוק גם את עצמנו כשעולה בנו חשד כלשהו בזולת; הלקח השני הוא שגם כאשר חושדים בנו, על לא עוול בכפינו, עלינו להתעלות, ולא לרדת לרמה של המרכלים, אך גם להסביר את עצמנו ("אלה פקודי המשכן"). מה שברור הוא שחבל להתרגש מכך.

שמעון שורק, חבר קיבוץ שדה אליהו, נשוי לתמר, אב לארבע בנות וסב לנכדה. בוגר ישיבות הקיבוץ הדתי בעין צורים ובמעלה גלבוע, מתנדב במיזם החתונות של רבני צוהר. עוסק ביעוץ בתחום מערכות המידע, ובזמנו הפנוי משתדל למלא את חלק הראשון של סיסמת התנועה "תורה ועבודה".

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il